

BRANDBESTRIJDING OUDE STIJL!

Kadastraal droeg het huis de omschrijving F 726 te Budel, een aanwijzing dat het pand gelegen was als het 2e woonhuis links komend vanuit het Schutstraatje de Nieuwstraat in. Daar woonde in het goed doortimmerde winkel-woonhuis de heer Hendrik Keijzer, die getrouwd was met Elisabeth Verhoeven, en die dit huis vanaf Pasen wat de gebruikelijke verhuistijd was, van het jaar 1865 huurde van de zeer vermogende landbouwer Louis Maas. Ook het naast gelegen huis F 719, waar nu de bierbrouwerij van de familie Arts gevestigd is, was vanaf het jaar 1861 in eigendom bij Louis Maas maar bewoond door Paulus Damen. Achter aan dit laatste huis vastgebouwd stond een grote schuur, althans zo was de situatie tot in de begindagen van oktober 1865.

Het was al een aantal weken kurkdroog geweest en toen dan ook tegen half drie in de middag van 4 oktober 1865 de vlammen hoog uit de grote schuur sloegen, vreesden de omwonenden dat mogelijk de gehele dichtbebouwde kom van het dorp in de as gelegd kon worden. Terstond sloeg men dan ook groot alarm en een snelle bode werd zelfs naar Soerendonk gestuurd om assistentie van hun brandweerkorps.

Opperbrandmeester - huisschilder Gerardus Verkuijlen kwam spoedig met zijn goed geoefende mannen op de plaats van de brand maar kon daar vanwege watergebrek zijn brandspuit met persslangen niet in werking zetten. Inmiddels was het vuur overgeslagen naar het grote winkel-woonhuis en het kostte de opperbrandmeester weinig moeite om de danig geschrokken omwonenden, die tevens voor hun eigen woning vreesden, te organiseren.

Al snel renden deze burgers met hun kruiwagens af en aan. Van ver voerden men op die kruiwagens de met water gevulde tonnen aan om bij de brand gekomen zijnde met emmers gelegegd te worden in het vuur. Met groot geweld stormden ook de Soerendonkse brandweermannen toe en ook zij zetten zich met grote voortvarendheid in. Vanwege de gebrekkige aanvoer van het bluswater, zo zagen de deskundige brandmeesters in, werkten ze al gauw uitsluitend preventief. Ondanks het afschermen door grote brandzeilen van de omliggende daken en het nathouden daarvan sloegen de overspringende vonken soms in die daken om echter direct na het opvlammen gedoofd te worden.

En zo brandden in korte tijd het winkel-woonhuis F 726 met de stal en de schuur, benevens de schuur waarin de brand ontstaan was met een groot gedeelte van inboedel, tot de grond toe af.

Een ontsierende zwart geblakerde puinhoop bleef over, een vreemde open plek. Gelukkig waren zowel de panden als de inboedel daarin goed tegen branschade verzekerd, zodat de verzekeringsmaatschappijen de schade mochten vergoeden. Dat betekende een schadeloosstelling voor de heer Maas van fl. 1300,00 voor het winkelpand en fl. 235,00 voor de grote schuur, aan de schade aan de inboedel was voor fl. 700,00 verloren gegaan.

Op 9 oktober 1865 schreef de Budelse burgemeester Rutten dankbaar een brief aan zijn Soerendonkse collega, hij schreef: Onder dankbetuiging voor de goede diensten door de brandspuit uwer Gemeente met het daaraan verbonden personeel bewezen bij den brand op den 4 dezer maand in de kom dezer Gemeente plaats gehad en waarbij het te voorzien was dat zonder uwer krachtige medehulp, meerdere, soms veele huizen zoude zijn afgebrand stellen wij eene premie van f. 15,00 ter uwer beschikking.

Burgemeester en Wethouders van Budel.

J.C.A. Rutten.

Op de kale naargeestige plaats verrees kort nadien een gloednieuwe winkel met woonhuis waarin Hendrik Keijzer en zijn vrouw nog geruime tijd zaken hebben mogen doen.

Volgt nu een kort overzicht van de voorgeschiedenis van het jammerlijk afgebrande winkel-woonhuis F 726.

Rond 1672 stond hier een woonhuis in eigendom van Antonis Bluckers die er ook met zijn gezin in woonde. Nadien erfde hun dochter Marie Antonis Bluckers de woning, zij trouwde met Antonis Fransse Bakermans en ze ging met hem in Alkmaar wonen.

Op 7 december 1697 verkocht haar man, als haar momboir of voogd, het huis aan Jan Laenen. Maar wat gebeurde er?

Budel R 28 van 5 februari 1698. (a)

Marten Dirck Cuijpers, hij vernaderd (b) dit huis van Jan Laenen voor fl. 983,00, omdat hij van bloedswege nader verwant is met de familie Bluckers. Als buurtgenoten worden opgegeven, voor het huis F 727, daar waar nu familie Mathijssen woont en zaken doet, Coenraat van Distel en het Schutstraatje. Aan de andere zijde een vrijstaand huis F 719, doch met een stenen boog met elkaar verbonden, het huis van Cattalijn, de weduwe van Cornelis Franssen met die grote schuur aan het huis. Nu staat daar de bierbrouwerij van familie Arts, achter het huis lag een landbouwperceel van Giel Bogers en voor de straat, nu de Nieuwstraat.

Budel R 28 van 7 februari 1698.

Hetzelfde huis met dezelfde omschrijving wordt door Bartel Emberts verkocht aan Peter Adriaan Bartels. Blijkbaar heeft Marten Dirck Cuijpers dit goed "vernaderd" om via Bartel Emberts aan Peter Adriaan Bartels over te dragen.

Budel R 30 van 29 augustus 1716.

Peter Adriaan Bartels en diens huisvrouw Lijsberth Peters van Schoot, zij eerder de weduwe van Jan Janse Backers dragen een huis, stal, hof en aangelag over aan haar zoon Johannes Janse Backers. Later veranderde de familienaam in Beckers of Bekkers en bleef zo. Aan een zijde woonde nog steeds Coenraad van Distel, maar de weduwe had plaats gemaakt voor schoenmaker Jan Willem Driessen, achter lag het Boogaertsveld en voor de straat.

Budel R 53 van 14 augustus 1770.

De erven van Jan Beckers en Ida van Mil deelden de ouderlijke bezittingen waarbij dit huis als 2e kavel gaat naar Johannes Beckers.

Budel R 39 van 11 mei 1797.

Aan de omschrijving is te zien dat het nog steeds om hetzelfde pand gaat. De Heer Lodewijk Diederik Glazer verkoopt aan Jan Peter Ras een huis en hof in het dorp gelegen voor fl. 1125,00 Hollands geld.

Budel R 42 van 6 mei 1805.

Jan Peter Ras draagt de eigendomsrechten van dit huis en hof over aan de winkelier Adriaan van Dorsser.

Notariele akte 25, zijnde voor 2 maart 1820.

Adriaan van Dorsser verkoopt zijn gehele onroerende goed te Budel, waaronder ook het huis F 726, voor fl. 3000,00 aan Hendrik Lodewijk Ballings, een koopman die op 19 mei 1782 te Hamont geboren is.

Notarieel, akte 36 van 2 april 1845.

De erven Hendrik Ballings delen waarbij dit huis als 2e kavel toevalt aan hun zoon Johannes Hendrikus Ballings, landbouwer-molenaars-knecht te Overpelt.

Notarieel akte 41 van 12 april 1845.

Voornoemde Joh. H. Ballings verkoopt het huis voor fl. 1000,00 aan de meubelmaker Hendrik Maas.

Hoogstwaarschijnlijk verkoopt Hendrik Maas dit alles weer door aan winkelier-herbergier Joseph van Och.

Budel, notarieel akte 110 van 17 december 1862.

Joseph van Och verkoopt huis stal en erf F 726 en 725, schuur en verder getimmerte, alsmede F 724-723 voor fl. 1875,00 aan Louis Maas en blijft dit goed voor fl. 65,00 per jaar van Louis Maas huren tot Pasen 1865, waarna zoals gezegt Hendrik Keijzer hier komt wonen.

(a) de "R" aanduiding wijst naar de Rechterlijke boeken in het Rijksarchief in Den Bosch.

(b) Vernaderen = verkopen.

J. Bakens.